

Posudek na bakalářskou práci Jany Neckářové: Netopýři Prahy: přehled dat a shrnutí současného stavu.

Posuzovaná práce má asi 50 stran hustě psaného textu a spolu s grafickými listy a soupisem použité literatury má celkem 50 stran. Je rozdělena do dvou částí, z nichž první (33 stran) shrnuje veškerá dostupná data o nálezech všech druhů netopýřů na území Velké Prahy, spolu s jejich vyhodnocením z hlediska situace v ČR a dalších evropských velkoměstech; druhá pak je samostatnou studií o sledování výskytu netopýřů v průběhu let 2003-2008 v tradičním stanovišti netopýřů, ve štolě Prokopského údolí, v současnosti dnes asi nejrozsáhlejšího stanoviště tohoto typu v regionu Prahy. Obě části práce tedy hodnotí situaci v rozšíření netopýřů našeho hlavního města: první spíše globálně a s faunistického hlediska, druhá si všímá blíže fenologie výskytu netopýřů v časovém průběhu na typické podzemní lokalitě. Výsledky obou částí tady na sebe do určité míry navazují a společně pak podávají dosti komplexní pohled na rozšíření a fenologii netopýřů významného regionu velkoměsta uprostřed střední Evropy.

Už letmý pohled na předloženou studii ukazuje, že jde o studii potřebnou, která podává ucelený pohled na problematiku, presentovanou zatím jen v dílčích studiích, často i určených spíše popularizaci v širší veřejnosti. Shrnutí všech těchto dat v ucelené práci bylo tedy velmi potřebné, zejména když se autorka neomezila jen na shrnutí stávajících publikovaných i nepublikovaných dat, ale sama ještě několik let aktivní faunistický výzkum na území Prahy prováděla. Přehled dat o 16 druzích udávaných z Prahy během historie výzkumu a zejména prokázaných v současnosti, je podán s potřebnou pečlivostí a znalostí literatury a představuje tak významný příspěvek k rozšíření netopýřů ČR zkoumáním významného urbánního regionu. Byla k tomu použita běžná metodika faunistického regionálního výzkumu s presentací nálezových dat s podrobnými nálezovými okolnostmi, které jsou dobře využitelné v dalším výzkumu. Snad právě tato snaha o přesnost údajů vede někdy k nepřehlednosti této části textu, kde je řada zkratk, z nichž by aspoň nálezci mohli být odděleni do závorek, aby se tak nepletli s podobnými zkratkami jiného typu (L, Z, O, V, K atd.). Příliš široce a často nešikovně jsou sestaveny shrnující kapitoly u jednotlivých druhů, kde se často dozvíme přednostně obecná data o biologii jednotlivých druhů, ale chybí přesné závěry o tom, zda jde v Praze o druh stálý (s rozmnožováním), nebo jen sezónní výskyt. Uznávám však, že takový závěr je mnohdy nemožný, protože v prostředí velkoměsta, které nelze soustavně zkoumat, jde vesměs o registraci příležitostných nálezů, které mají jen neúplnou výpovědní hodnotu. Právě to však mělo být u jednotlivých druhů speciálně hodnoceno. Nelíbí se mi také výraz „v období mateřských kolonií“, spíše v období rozmnožování, ale vždy sdělit jasně, jestli byla prokázána mateřská kolonie atd. U přechodných období přeletů snad upřesnit zda jde o jarní nebo podzimní a ošidný je i výraz „po rozpadu kolonií.“ Nicméně i tak je tu snaha o logická zhodnocení celkové situace jednotlivých druhů ve velkoměstě, text je ovšem někdy stylizován nešikovně. Taky není nutné presentovat své osobní a nedoložené domněnky např. u Ppyg : lze ho očekávat ve Vídni atd. Vůbec celá diskuse s tabulkou, která se týká srovnání stavu v evropských městech (str. 28-32) je nešikovně a nepřehledně sestavená: spíše se mělo vybrat jen několik nejbližších měst, která mají srovnatelné zoogeografické parametry a ty srovnávat. Takto ve změní dat, citátů situací v náhodně vybraných městech z různých regionů se ztrácí možnost řádného srovnání.

Také práce s literaturou není vždy zcela korektní a logická. Mnohé potřebné citace v práci chybí, nebo jsou nahrazeny méně potřebnými citacemi, jinde jde o náhodný výběr, jak autorce přišly do ruky. Možná, že méně by bylo více: obsáhlý soubor literatury je sice imposantní a ukazuje na snahu o široký záběr, nicméně mnohé citace jsou zbytečné a nakonec využité jen v úvodní kapitole (str. 4-6), která mohla klidně v takto specializované práci chybět. Jako úvod a metodika by se mohlo začít až modifikovanou kapitolou A na str. 6. To všechno jsou však

nedostatky, které lze očekávat u prvotiny, nepovažuji je za podstatné a upozorňuji jen autorku, aby se jich příště vyvarovala. V textu je i řada překlepů a nešikovných stylisací, naopak zase lze ocenit přesnost v cizojazyčných citacích a vůbec nečekané citace eruiských prací v azbuce.

Zatímco u první části práce je dobře patrná snaha o přesnou a úplnou interpretaci faktů a až nadměrné citace literatury, nelze to říci o části druhé. Pochopitelně jde o jiný typ spíše ekologického výzkumu, který zřejmě není autorce tak blízký. Nicméně má tu výhodu, že jde o zcela původní práci v terénu, která závisela od začátku až do konce na aktivitě jí samé, což je třeba vyzvednout. Přesto je zřejmé, že této části už nebyla věnována taková pozornost, možná proto, že šlo jen o malý soubor faktů, který není snadno v potřebných souvislostech interpretovatelný. Nicméně délka časově souvislého sběru dat činí výsledky zajímavými a při troše uvažování by jistě přinesly zajímavé poznatky. Bohužel je tu řada nepřesných pozorování, např. u několika dvojic blízkých druhů nebyly druhy rozlišovány, jinde zase vadilo, že nebyly podrobně určeny do stáří a pohlaví. Pak je ovšem interpretace nesnadná a je třeba se uchylovat k domněnkám jako např. že seskupení Mdau v létě „mohlo být mateřskou kolonií“, případně jen opakovat triviality, že štola je frekventována nejvíce v době přeletů atd. Cenné jsou však i tak připojené grafy a tabulky, z nichž by se jistě s dalo vytáhnout více. Tady by ovšem bylo potřebné seznámit se i s poznatky jiných podobně pracujících autorů z okolí (např. Weiginger, Hanzal a Průcha atd), kteří v nadměrném seznamu literatury kupodivu chybí.

Závěr: Posuzovaná práce přináší velké množství velmi cenných faunistických i fenologických dat o situaci netopýrů v dosud pomíjeném regionu Prahy. Z tohoto hlediska jde o studii, která přesahuje rámec běžných bakalářských prací. Na druhé straně je v hodnoceních a shrnutích fakt ještě celá řada faktických a stylistických nepřesností, které ovšem lze z velké části omluvit nezkušeností autorky při psaní své prvotiny. Zejména se připomínky týkají druhé části práce, která je zřejmě považována za přídatek a jen nedostatečně v závěrech domyšlena. Paradoxně je to však část, která je zcela originální (i v terénním výzkumu) a při větším nasazení mohla sama vystačit jako dobrá práce bakalářská. I tak však je třeba ocenit velkou péči autorky a široký zájem o téma práce, které si ostatně stanovila a většinou zpracovávala zcela samostatně. Takže i když mám zejména k závěru v některých částech práce určité výhrady, doporučuji tento text jako podklad k bakalariátu k přijetí a doufám, že autorka bude ještě na něm pracovat a mnohé závěry vylepší.

Doc. RNDr. Vladimír Hanák
katedra zoologie PF UK
Viničná, 7, Praha 2, Chodská 3